

Мария Ангелова-Атанасова (Велико Търново, България)

ЕДИН РЕЛИКТЕН МОДЕЛ ФАМИЛНИ ИМЕНА

Фамилните имена на българите днес изглеждат твърде еднотипни поради голямата честотност на имена като *Иванов, Димитров, Георгиев* и пр., образувани от лично име и наставка *-ов/-ев*, по рядко *-ски*. Както отбелязах в предходно съобщение¹, около 11% от българите през ХХ век носят едно от изброените три имена, а приблизително 27% – едно от 14-те най-честотни ФИ, всички образувани от ЛИ с висока честотност. Това е следствие на провежданата специфична езикова политика в средата и през втората половина на ХХ век, в резултат на което над половината от общо към 82000 ФИ са с честотност от 1 до 10 за период от един век, т. е. **изчезнали или изчезващи**. Оттам и изненадата ни, че има толкова много имена, които никога в живота си не сме чували, а ако случайно попаднат в полезрението ни, често нямаме обяснение за начина на образуването им, когато те не се вписват в познатите ни честотни модели.

Такъв е случаят с ФИ *Петърнейчев*, което случайността направи популярно и познато у нас. Признавам, че до този момент този тип имена не бяха привличали вниманието ми, макар че съм създател на базата данни на фамилните имена в България през ХХ век в Центъра по българска ономастика „Проф. Н. П. Ковачев“, а компютърната ни програма отдавна ги е парцелирала по най-различни параметри и дълго съм се вглеждала в тях. За някои имена от този тип, напр. *Василстоянов* (1930, Пд 4), *Петколичев* (1914, Пд 5, Сф 3), *Петконешков* (1979, Сф 1) и под. съм допускала, че може да са грешно въведени в системата на ГРАО (ЕСГРАОН преди) – бяхме предупредени, че към 1991 г., когато получихме обобщените данни за ФИ от 1900 до 1990 г., около 10% от записите са с различни грешки – разменени или липсващи букви и срички². Логично беше да допуснем

и липсващи паузи между лично и бащино, между бащино и фамилно име, при което извличащата компютърна програма автоматично обединява двете имена в една лексема. Пропуснатата пауза или разделителна чертица между двата компонента на двойното ФИ име също не е изключено, особено при появата им в по-стар период, когато не са така обичайни като днес. ФИ на жени като *Агоплянганчева*, *Адамсканенова*, *Ацеваниколова*, *Баевадимит-рова* подхранват допълнително това възприятие, подкрепяно от множеството двойни ФИ у нас през последните три-четири десетилетия, писани с разделителна чертица, които нарастват лавинообразно³. Усещането за закономерност на този модел се подсилва и от регистрираните след 1990 г. двойни ФИ и за мъже, родени предимно в чужбина: *Алеков-Мартинов* (1995, чужб), *Александров-Павлов* (1994, Сф), *Александров-Спасов* (1992, Сф); *Ангелов-Нанев* (1995, чужб) и пр., макар че появата им може да е свързана с чужди именни традиции – в Испания напр. новороденото дете се записва с три компонента: ЛИ, ФИ на бащата и ФИ на майката. Списъкът може да бъде продължен с още много реални или мними двойни ФИ (резултат на грешен запис или съвпадение с омонимна формация, или ФИ от сложно ЛИ), но наличието на ФИ като *Керантодорова* (1896), *Петколинчева* (1989, Сф), *Петъргелова* (1926, СфО) и пр. все пак сигнализират, че става въпрос **за реликтен модел с много ниска честотност, който не е бил обект на специално изследване.**

В Речника на Ст. Илчев⁴ откриваме някои от тях, на които авторът е попаднал при теренните си изследвания и на чиято информация можем да се доверим. За цитираното по-горе ФИ *Петърнейчев* Илчев (393) пише: „от Петров Нейчев. Пазарджик“; за *Петколичев* – „от Петков Личев. Пловдив“ (Илчев, 391). За *Велеганов* – „от Велев и Ганов (?). Банско, Пловдив, 1917“ (Илчев, 105). Последното тълкуване сам авторът поставя под въпрос вероятно поради проблема с липсващото в. ФИ *Велиганов* той закономерно свързва с предходното – „вм. *Велеганов*. Пловдив 1893, Чирпан, Банско“ (Илчев, 105). Те имат съвпадащ ареал на разпространение, а различието може да бъде логичната за Пловдив редукция *е*→*и*. На тази етимология може да се разчита – хипотетичното първично **Велевганев* е трудно произно-

симо и елизията на *в* при изговор е логична. Това ли е наистина първичната форма? Не би ли могло да възникне направо от ЛИ *Веле* (логично за Банско) и *Ганев*? В този случай формацията *Велеганев*, подкрепяна от цит. *Керантодорова* и под., е формално сходна с много продуктивния модел на ФИ, образувани от сливането на предиме и ЛИ, без афиксация на първия компонент, като *Попганев*, *Хаджирадев*, *Чорбаджирусов*, също *Бяливанов*, *Чернопеев*, *Каранетров*, *Узундобрев* и под. Формално сходство има, но за да вникнем в закономерността на появата му и възможното му вариране, трябва да потърсим отговор на естествените в такива случаи въпроси **как и защо е възникнал този модел на именуване, има ли го живата реч днес** (извън официалното именуване) и **какво е териториалното му разпространение**.

1. Предистория и история на именуването у нас

1.1. В османотурски извори за българската история имаме много списъци на населението, в които данъкоплатците са записвани с две имена. Моделът най-често е *Иван Драган*, *Петър Стойко*, *Драган Пришълец*, но имаме и разширени конструкции – *Петър син на Драган*, *Стоян син на Драган*... Очевидно в първия случай се изпуска подразбиращият компонент (*син на*) от формулата за обозначаване – естествен резултат от действието на закона за езикова икономия. Основната функция на името, респ. формулата за именуване, е **обозначаване на конкретното лице по начин, който го диференцира** категорично от останалите. В малкия колектив два компонента, дори само един, са напълно достатъчни. Така е в семейството. В училище също е обичайно в паралелката си да бъдем наричани и само с лично име, а в случаи на съвпадение, като диференциращ компонент се използва и бащино име или Прз./Пр. – *Големия*, *Малкия*, *Белия*, *Черния*, *Русия*. В многолюдната общност – голямо село, град или държава, диференцирането на индивида изисква включване не само на трите компонента на името (ЛИ, БИ и ФИ), но и други елементи – РИ, понякога и пълен адрес (пощенски код, селище, община, област, квартал, улица, номер, вход, етаж), а в национален мащаб и единен граждански номер. Така постепенно се налага използването и на ФИ, което измества предпочитаното преди това бащино име. Въпреки

официално приетата след Освобождението трикомпонентна именна система у нас, и до днес при ежедневно общуване в малкия колектив хората се наричат само по име, а по име и фамилия – само при официално общуване. Това се обуславя не само от традицията, но и от езиковата икономия при устното общуване.

Писмената практика е малко по-различна и показва доста специфични варианти на именуване до към 60-70-те години на ХХ в. Докато титулярите в емлячните регистри например (от първата половина на ХХ век) са записвани с общоприетите три имена, които съответстват на паспортното им име и само в случаи на съвпадение на трите имена се използва и четвърто (напр. *Игнат Игнатов Игнатов* е син на *Игнат Игнатов Игнатов Върбанов*), то във ведомостите за заплащане и в различни по характер списъци на кооператорите в ТКЗС лицата често са записвани без задължителната наставка *-ов/-ев* на БИ или без фамилното име: *Кольо Ангел Колев, Кольо Иван Колев, Борис Париш Цвятков*, но и *Кольо Ангелов, Кольо Иванов, Борис Паришев*. Именуването на омъжените жени до към 70-те години на ХХ век също има своя специфика – не ЛИ, БИ и ФИ на съпруга, а лично име, ЛИ на съпруга (без или с афиксация) и неговото бащино име (вместо фамилното му име!), все едно че е негова дъщеря: *Неда Кольо//Колева Ангелова* (съпруга на Кольо Ангелов Колев), *Кръстина Борис//Борисова Паришева* (съпруга на Борис Паришев Цвятков), *Иванка Костадин//Костадинова/ Конова* (съпруга на Костадин Конов). С имената на съпрузите си (ЛИ и БИ/ФИ) са записвани омъжените жени и в избирателния списък на В. Търново напр. от 1946 г.⁵. Цитираните данни събудиха в паметта ми спомена за специфичния начин, по който един от учителите ни в гимназията (около 1960 г.) четеше списъка с имената ни от дневника, записани правилно с трите задължителни компонента: лично име, бащино име (*с-ов/-ев*) и фамилно име. В неговия прочит бащините ни имена бяха несуфиксирани, независимо от пола на лицето: Ангел *Стефан* Бузев, Бонка *Евтим* Стефанова, Васил *Иван* Стоянов, Здравка *Петко* Толева... На практика това е остатък от съхранен във времето архаичен модел на именуване в езиковата практика – Х (син/дъщеря на) Y, с изпускане на подразбираните компоненти, които под влияние на официално

утвърдената трикомпонентна система е разширен с фамилното име. Вероятно тази формула е в основата и на ФИ от изследвания модел, към който можем да отнесем не само женските *Керантодорова*, *Петколинчева*, но и мъжките *Петърнейчев*, *Петколичев*, а и проблемното и за Ст. Илчев *Велеганов*. **Сливането (контаминация) на несубликсираното бащино име с фамилното впоследствие става доста ярък белег за диференциране и е логично в някои случаи да се съхрани и като родово, а впоследствие и фамилно име.**

Но ако това е толкова естествен и логичен процес, защо тези имена са реликтни? Какви компоненти включва моделът *Петърнейчев* – БИ+ФИ или РИ от два компонента? Верния отговор трябва да потърсим в краеведските изследвания и в данните от топонимията.

1.2. Данните от краеведски изследвания

Докато ФИ от синтактични трансформации (контаминация) тип *Петърнейчев* имаме сравнително ограничен брой, то живата практика на именуване чрез родови имена (РИ), които по ред причини (и законови, и езиково или политически обусловени) не се използват като фамилни, показва невероятно богатство и разнообразие на формации от две имена, а макар и рядко – и от три и повече компонента. За целите на това изследване не е нито възможно, нито нужно да анализираме богатството от антропонимна информация във всички краеведски изследвания, които през последните три десетилетия отбелязват своеобразен бум. Впрочем много от тях са непознати и на специалистите и на практика едва ли някъде у нас има пълна сбирка. Повечето са издадени в ограничен тираж, със средства на родолюбивия си автор или на дарители, понякога от нерегистрирани издатели и без да получат необходимата официална регистрация. Прекрасно е все пак, че ги има! От тях избрах да се позова преди всичко на невероятно богатото на изворов антропонимен материал изследване на Вълко Грозев за родовете в с. Сусам, Хасковско⁶, което нямаше как да познавам, ако студенти задочници от Хасково не ми бяха подарили книгата. Тя ни дава възможност да се потопим в своеобразната съкровищница на именуването и да осъзнаем колко честотен и жизнен е интересуваният ни модел в живата реч. Допълни-

телна информация почерпих от изследванията за Дългопол на Менча Жечева⁷ и от също толкова невероятната монография на А. Михина за именуването на българските преселници в Приазовието⁸.

1.2.1. Имената от с. Сусам, Хасковско, са представени по родове, родовете – с обща схема на клоновете, а след това всеки клон е представен с фамилиите си и с имената и данни за лицата, които са техни наследници – година на раждане, брачни връзки и деца (вж. Приложение 1а, 1б). Родовете са се заселили в с. Сусам през втората половина на XVIII и началото на XIX век. Имената на първичните родове са предимно едноосновни (от ЛИ или Пр./Прз. на родоначалника), по-рядко – двуосновни (от предиме Пр./Прз. и ЛИ/Пр.): *Илчовският, Коковският, Кючуковският, Оровският, Рупковският, Тодиевският, Чилин-гировският, Чоевският; Карагюлевиат, Караколевиат, Каратенчевиат, Калай-джи-добревиат, Кармакаковският, Карювският, Механджиевиат, Министровиат, Мъжовският, Поповският, Сампуровиат, Тозювският, Тоневският, Узуновският, Чонковският, Чилинбирчолоковският; Груевският, Дюлгерангеловиат, Дюлгерванчевиат, Дюлгерстайковиат, Кисъовиат, Лисейковиат, Мажуровиат, Пилашевиат, Попоколевиат; Андреевският, Бързановиат, Газарановиат, Геналовиат, Дармоневиат, Рендовиат, Ръшкиният, Устиниат, Фидановиат, Хаджиевтаневиат, Чонковският, Златановският.*

Двуосновните имена са по-честотно явление на следващ етап от историята на родовете като имена на клонове или на фамилии, когато родът става многолюден и назоваването на едно лице чрез свързване с изначалното РИ не е достатъчно за идентификация. Напр. **род Мазълвите** има **клон Мазълвите** (към него се отнасят фамилиите *Писарчовите, Качкажиевите, Постолчините, Акъовите*, но и *Петровниковите, Никовтенчовите, Мазълватанасовите*; **клон Съботиновите** има фамилии *Съботиновите, Челековите*, но и *Мазълвтенчовите, Лазаровтенчовите*; **клон Колювпетровите** не създава множество фамилии, поради патриархалния характер на именуването – женската челяд не е продължител на рода... Двуосновните имена, които в случая ни интересуват, се явяват както като имена на клонове, така и на фамилии. Освен вече изброените имаме още: *Лазаровмар-*

ковите, Лазароввълковите, Лозювванчевите, Кирювколевите, Киреваневите, Караманахилевите, Кеховколевите, Колевваневите, Колювлазаровите, Радевкиревте, Радевваневите, Радевдимовите, Кадънковенювите, Кадънковгрозевите, Добревванчевите, Сталювзапряновите, Каразапряновите, Тиневванчевите, Тенчовдимитровите, Кътювтенчовите, Каравановите (Караколевите), Ташовгенчовите, Андончовскидимовите, Кириловгеоргиевите, Велчовпеевите, Велчоватанасовите, Носторовангеловите (Желинпассевите), Носторовтрндафиловите (Тинчовванчевите), Гиковпетровите, Гиковдобревите, Гиковатанасовите, Рупковскигрозевите, Рупковскиниколаевите, Пеневстойчевите, Енювмалчевите, Костовангеловите, Генювкостовите, Костовзапряновите, Кьорстанчевите, Петроввъчевите, Носторовгочевите, Носторовхристовите, Андоновтодевите, Велковпетровите, Ламбовжелевите, Панайотванчевите, Славкиревите, Славангеловите, Колювтодоровите, Колювдимитровите, Делигиневите, Николовгергювите, Раевванчевите, Хаджипетковите, Маноловжелязковите, Панчовскидимитровите, Панчовскитодоровите, Панчовскиташовите, Панчовскитеневите, Панчовскиангеловите, Запряновмарчевите, Колювзапряновите, Колювстойковите, Минчовмитювият (Леваковите), Йорданхристовите, Пеневзапряновите, Гергювдимовите, Карювванчевите, Минкинтозювите, Трандафилтодевите, Цветилковмитевите, Цветилковпетровите, Цветилковенчовите, Колювпенчови, Васювангелиевите, Христовколевите, Поповскигенювите, Поповскипетровите, Сампуровгеоргиевите, Пеневжсековите, Пеневбялковите, Жековванчевите, Сампуровдимитрови, Сампуровпеневите, Сампуровжелевите, Петювангеловите, Балювангеловите, Балюатанасовите, Балювгоспадиновите, Панайотсандовите (Докшиовите), Суцоврусевите, Суцовпетровите, Суцовванчевите, Суцовколевите, Узуноврусювите, Узуовангеловите, Куцандоновите, Кушковеневите, Кушковгачовите, Кушковилювите, Кушковйордановите, Илювгиневите, Илюврусевите, Чонковскихубеновите, Чонковскипетювите, Чонковскилозювите, Чонковскивълковите, Чонковскикръстевите; Рупковскиделчовите, Димовхристовите, Поповколевият (Зонгите); Глухколевите; Чонковскиколевите, Чонков-

скианговите, Чонковскишлювите, Чонковскиатанасовите, Чонковскипаневите, Чонковскимодевите (последните са наследници на Р Чонковци, но клоновете и фамилиите им живеят в други селища).

Списъкът изобилства с РИ имена на *-ски* и имена на клонове и фамилии по модел *Петровниковите* (родоначалник Нико Петров (1891г.), с първи компонент бащино или родово име (по-често от ЛИ, но и от Пр. или Прз.) и втори компонент прилагателно от ЛИ на родоначалника. Появата им е резултат на контаминация на двата компонента на една синтаagma, в която единият е изгубил ударението си напълно или частично и това е предпоставка за възприемането им като една лексема. В случая става въпрос и за още една отлика – вм. очакваното **Никопетровите* (наследниците на родоначалника *Нико Петров*), имаме фамилия *Петровниковите* (наследниците на рода *Петровите, Никови* деца). Инверсията в словоредата е позната и в други региони и е обусловена от логиката на обозначаването: в първа позиция е отдавна известното, утвърденото в общността име, а като негова втора част е уточняващият компонент – името на съответния наследник. Този модел на именуване е закономерен наследник на регионалната формула, използвана в живото общуване – децата на дядо *Кирю* (1816) са „*Кирюв Ванчо*“, „*Кирюв Колю*“ и „*Кирюв Ради*“, затова и внуците и правнуците му са от фамилиите *Кирюванчевите, Кирювколювите* и *Радевите*, които пък създават клон *Радевкиревите, Радевваневите, Радевдимовите*. Конкретните примери са основание да допуснем, че когато фамилията се разраства и на свой ред се разделя на няколко клона, то в името на удобното общуване първичният определител отпада, за да се замести с производно от имената на следващото поколение наследници. В случая от логичното РИ *Кирюрадевите* днес имаме само *Радевите*, използвано като основа за трите нови разклонения на рода. Езикът не търпи дълго излишества.

Съдбата на РИ в патриархалното общество, както и това на ФИ, е в пряка зависимост от числеността на мъжките наследници на рода. При многолюдната челяд само след две поколения, когато наследниците вече наброяват десетки лица, РИ *Мазьловите* става недостатъчно за разпознаване и за всеки клон от фамилията се създава нов ярък

маркер (вж. изброените по-горе РИ, също Приложение 1 и 2), а когато и това не е достатъчно след още две поколения, се създава и специфично ново ФИ. Не е задължително то да е от два компонента, ако е от рядко ЛИ или Пр/Прз (*Мечковите, Радичевите, Гергиновите, Пухковските, Щифаниевите, Шутовските, Гюргаковите, Мишковските, Окатевите, Димановите, Муновите, Зекиловите, Стилковите, Ангелийчините, Пененцовите, Митюшевите, Кикьовци, Благойчините, Генжовите, Карювци, Копчиловите*). Можем да допуснем, че именно повторемостта на едни и същи ЛИ на наследниците в рода поради традициите на именуване (с името на дядото) предполага и обозначаване на следващото поколение с нова комбинация от имена. По правило това са производни от мъжки ЛИ или Пр./Прз., освен в случаите, когато жената остава вдовица и родът приема нейното име – *Желинпасевите* (Жела 1927, дъщеря на Пасю Ангелов, 1907); *Минкинтозювите* (съпругата *Минка* на рано починалия Христоз /*Тозю*/, поема грижата за децата). В някои случаи формацията не е от основното ЛИ, а от негов съкратен вариант, както *Кътютвенчовите*, където името на родоначалника *Кръстю* е заменено с обичайното говорно *Кътъо*.

В с. Сусам са единични случаите, когато първият компонент е ЛИ: *Славкиревите* (Слав Кирев Гогов, 1844); *Славангеловите* (родоначалник Слав, 1865); *Панайотсандовите* (Александър /Сандьо/ Панайотов 1880). Обичайният за селото модел „*Петровниковите*“ има по-широк ареал на разпространение, но уточняването му е възможно въз основа на повече проучвания.

1.2.2. РИ в Дългопол са изследвани от местния краевед Менча Жечева⁷. Заедно с множество едноосновни имена от ЛИ или Пр./Прз. като *Бинговите, Боновите, Ваненковите, Данушковите, Кишпирънъвите, Спасоските, Събичкините, Ушините* и пр., са изброени и двусосновни. Като се абстрахираме от различията в правописа у различните автори и издания, можем да обобщим, че двусосновните РИ в Дългопол са от типа „*Славкиревите*“: *Ангел-Ми/х/алевите, Васил-Мандиковите, Велико Козаревите, Вичо-Рис/т/ъовци, Вълчо-Тодоровите, Дойчо-Тодоровите, Дупко-Еньовите, Еньо-Каловите, Еньо-Иванчовите, Жеко-Каловите, Жеко-Яневите, Иван Курте-*

вите, Илия-Славовите, Манол Костадиновите, Миль-Тоньовите, Рою-Илиевите, Свиль Мариновите (=Свильо Мариновите, Свильята), Саро Ивановите (=Сар Ивановите, =Саровите), Танас-Кировите, Тасо-Костадиновите, Тотьо-Узуновите, Филип-Гунчевите, Фильо Добревите, Янко Ганевци.

По-често в Дългопол първи компонент на РИ не е ЛИ, а Пр. или Прз.: Балабоювите, Балтаджи Герчовите, Балтаджи Русевите, Бозаджи Кръстевите, Бозаджи Рачовите, Босю Роевци, Бурук-Тончовите, Дааджи Станевите, Даскал Петковите, Дель-Добревите, Демир-Доневите, Дядовите Панкови, Дядовите Русчови (Кавалята), Камбур-Куртевите (=Камбур-Танасовите), Кара Върбанията, Караславовите, Киселцоневите (писано и Кисел Цонньовите), Кехая Петковите, Кмет Каловите, Маразаджи Каловите (=Маразята), Палас-Недьовите, Пехливан Добревите, Пиян Добревите, Салжъм Миховите, Сури Недините (=Сурините), Терзи Кировите, Топал Геновите, Топал Колевите, Томбул Стояновите, Узун Добревите (=Узунята), Хаджи Андоновите, Хаджи Роювите, Хайдут Димовите, Шивач Кольовите, Шишко Мариновите, Шишко Михалевите.

Моделът „Петровниковите“, така честотен в с. Сусам, тук не е отбелязан.

От матроним - тип „Желинпасевите“, са Енин-Каловите (=Еньо-Каловите, което е може би по-късен вариант от МЛИ Еньо на предполагаме внук), както и Велин-Славевите, ако акцентът е Вѐлин. Към тях може би се отнася и РИ Нестенмѝчкините, ако приемем, че е от първично *Неста Мѝчка/та (ЖЛИ *Неста, успор. на м. *Несто от Нестор или от Нестян, с което Илчев, 358, свързва ФИ Нестянов в Пд), но е възможно и от *Нестян Мѝчка/та – по изч. МЛИ и Пр. (срв. РПр. Мечуви//Мечкини у българите в Приазовието – Михина, 500). От матроним, но образуван от ЖЛИ и Пр. (Дана Пъзлата) е РИ Дана Пъзлините.

От андроним е Янкочин-Петковите, =Янкочин-Петковци (*Янко/ви/чин Петковци).

1.2.3. РИ и ФИ на българите в Приазовието. Ценен източник са и съхранените РИ на българи в Молдова и Украйна. Монографията

на потомствената българка, преподавателката по славянски езици в Донецкия държавен университет Анна Михина⁹, съдържа извънредно богата антропонимна информация за именуването на българите от 9 български села в Приазовието, които преди това са живели в Молдова. Регистрирани са РИ от различни типове, независимо от изследваното селище.

От типа „**Славкиреви**“:

Андровка: Бончодимуви, Вълкувълкуви, Йошимихалюви [Ишимихалюви], Манюивануви, Наноилиюви, Пейивануви, Радистевуви, Станкоиванови, Станкостуянуви, Рунчуивануви...

Луначарско: Антонвойковите, Васильтрифунуви/те, Васильмалунувите, Ивандечуви, Иванраюви, Иванурлувите, Митькаламбуви, Никулайраюви, Танасдженкуви ...

Палаузовка: Бадъкулиеве (Бадъко Илия – „по прадеду и деду“), Бянупетруви, Димуивануви, Жекутодуруви, Желюпавлюви, Панийоргуви, Паникируви, Петкуивануви, Прошкутодуруви, Рунчутанасуви.

Софиевка: Андрейвасилуви, Великовасилуви, Великоивануви, Велкосимьонуви, Гирокустадинуви, Дженилиеве.

Трояны: Великоивануви, Кирчостуянуви, Костадинчопейчуви, Кривянчуви, Кръстивануви, Кръстюмиялуви, Маринчобойови, Матистуянуви, Недяльоивануви (прадед, дед), Нейчокостуви, Райниивануви, Ушишлиюви (прадед, дед).

Бановка: Райньошлиеве.

Вячеславка: Вантувасилуви, Владустепануви, Дербануви, Димукапитануви, Кируивануви, Матюстепануви.

Коларовка: Ганчиивануви, Кръстюивануви, Лазаривануви, Петкувасилуви, Петкуивануви, Петкустепануви, Райчупрукопуви, Райчусашуви, Ристюгьоргеви, Ристуивануви, Стангергюви, Станчупетруви... Трушиивануви.

Преслав: Гориивануви (Горевануви), Димогочуви, Заркувасилеви, Павлюваскуви, Станкосимонуви (> Симонуви > Монуви).

От типа „**Петровниковите**“:

Андровка: Беркувивануви, Джурувниколуви („... На дядо татку му имал прякур Джурув – Джурув Иван“), Кюнувстанкуви, Рунчоводимитруви.

Луначарское: Гошувтанасуви, Маринчовмиялеви, Попкувяневи, Радионовивануви.

Палаузовка: Крецувкостуви, Кубиянувколюви, Кубиянувмихалюви, Мурудиевстанкувите.

Софиевка: Генчувтодоруви, Крецувгьоргеви.

Трояны: Адамувстепануви, Алексовтанасуви, Беркувтанасуви, Гочувмитруви, Дуловдимувви, Кянишувпавлюви (Кянишувви), Марковианув(те), Матювтодоруви, Николаевстанкуви (но и Никулайстанкуви), Попкувянюви (Попкуви), Радионувивануви, Стойчувтанасуви, Чурувстепануви.

Бановка: Кирилуввасилеви, Мавродювпеткуви, Стоювгочуви.

Вячеславка: Васькувгергюви, Гьорувтодоруви, Донкувпеткуви, Дьомуввивануви, Илиювивануви, Илюхувандреєви, Йоюввасилеви, Йоювганчуви, Йоювгочуви, Йоювпетруви, Йоюврайкуви, Йоювтодоруви, Кирилувтанасуви, Маневоюви (със стягане вв→в от Манев Вою), Манювстуянуви, Митранувандреєви, Пальчувмонюви...

Коларовка: Анастасувивануви, Банувчувпавлюви, Дамянувстуянуви, Дамаскинувглигоруви..., Денювпетруви, Желювтанюви, Кочувпетруви, Кустадинувандреєви, Мавруемитькуви..., Миювтодоруви, Райчувандреєви, Райчувматюви, Семьонувмонюви...

Преслав: Бануввасилеви (> Бануви), Гергювпанкуви (> Гергюви), Дамянкуввасилеви Ипувпетруви, Кинкувсимунови, Краювникитуви, Кьосувниколуви, Кьосувтодоруви, Манюваджинюви, Маркувилиеви, Микувкирилуви, Милювтанасуви, Минкувгьоргеви, Минкувтодоруви, Начувтодоруви, Николувтодоруви, Пенчувпетруви, Янкувфилупуви, Яшкувкирилуви.

От андроними:

Андровка: Чинкилийчини (чинка Илийца).

Луначарское: Бабинтииванчен(ти), Павлуивануйчини

Трояны: Матистуянчини

Вячеславка: Бабинистепаньчини (баба Степаница), Семьончен-тодоруви,

Коларовка: Бабуматюйчини, Дамаскинувматюйчини, Тодорчин-гергюви (Тодор/и/ца), Узуниванчени (Узун Иван/и/ца).

От матроними:

Андровка: Бабиниянини.

Луначарское: *Бабинтилюбин(ти)*

Вячеславка: *Бабинтиполинти (баба Поля), Шикуванапарашины (Шикова Параша).*

Преслав: *Бабинианини, Цветиндамянуви.*

Трикомпонентни РИ:

Луначарское: *Матюстепанувиивануви, Танасантонвойкуви, Тодориванненуви*

Палаузовка: *Гроздеиванувгергеви (> Гроздеивануви).*

Трояны: *Пейчославиивануви*

Бановка: *Наношлиевивануви (> Наношлиеви),*

Ристювииванувгьоргеви (> Ристювгьоргеви).

Вячеславка: *Бабаджокувпетруви (В Баба Джоко Петър), Димувгергювиивануви, Димувгьоргевифимуви, Дядупеткувколюви, Йоювганчувилиюв, Кирилувтодорювиивануви, Кируиванувпантелеюви, Минювгочувпетруви, Пальчувмонювмитруви, Скарлатувмитрувволодоуви, Танювгергювиивануви.*

Копаровка: *Вантумиялуввасилуви, Гергииванувпетруви, Денипетрувтодоруви, Дженипетрувтодоруви, Димуврайчувивануви, Лазариванувгергюви, Петкувасилувстепануви, Събивколювгергюви.*

Преслав: *Адживасилувмитруви, Динкувгьоргитодоруви (> Динкувтодоруви), Начувиванув-тодоруви, Янкувфилипувиивануви.*

Родовите и фамилни имена са регистрирани като част от илюстративния материал за формулите на именуване в живата реч на българската диаспора в Приазовието. Съхраняването и използването им в чуждозично обкръжение век и половина след напускането на пределите на България от техните предци ги прави невероятно важен и интересен за българската антропонимия обект на изследване.

2. Данните от топонимията

Топонимията е доста надежден източник на антропонимна информация, въпреки че със смяната на поколенията посесивните топоними често се подменят с името на новия собственик. За това свидетелстват успоредни топоними като *Динковската нива* = *Динковствянувата нива*, = *Танашуата нива*; *Запрянската сая* = *Бднюкдлоата сая*; *Инджова карач* = *Инджовгьенева карач*; *Канелювгочева сая* = *Канелюата сая*, *Мандлов кладенец* = *Мандловдйн-*

ковия кладенец от Харманлийско¹⁰, каквито впрочем можем да срещнем във всеки регион.

Докато разглежданите по-горе РИ имат понякога вековна история, то извлечените от антропонимията антропоними рядко имат дълга история – както отбелязахме по-горе, те често се актуализират в синхрон с промените на собствеността и при теренно изследване съставният антропоним се обяснява без проблем като производни от ЛИ и БИ, респ. РИ или ФИ на реален собственик, известен на осведомителя. В този смисъл те представляват интерес преди всичко като свидетелство за непреходните модели на РИ, които заменят предходните. С тази уговорка обръщаме поглед към ексцерпирания материал от няколко околии, близки до наблюдаваните в предходната част имена от краеведски изследвания (т. 1.2.).

2.1. В топонимията на Харманлийско откриваме невероятно множество посесивни имена, мотивирани от по-честотния и за региона на Хасковско антропонимен модел с инверсия в словоредата, тип „*Петровниковите*“: *Аврамовтòдоруата нива, Андровгòргюа кория* (= *Аandroва кория*), *Арабажигòргювнèтруата нива, Бангивгòчуа нива, Бангивкрòстюата нива, Бòйчовгèнюата нива* (= *Дяд Гèнюата нива*), *Бòнювдòбрюйте градини, Бòнювмитюйте ливади, Вànюмаврюата сая, Вòльковзлòтюата махла, Вòльчовгèнюйте ниви, Вòльчовдòлюйте чийри, Гànчоврòдюата нива, Гòчевтòнюйте ниви, Гòчковдòнювия чаллòк, Гòчоватанòсуата сая, Гòчовмиткуйте кельми, Грашовгèнюата уденица, Грòвювтòнюйте ниви, Грòзювдòбрюто ормàнче...*, някои от изчезнали или редки ЛИ и Пр.: *Добрìковилювото кладенче, Дòшоврòдюто кладенче, Евìловствòнуата нива, Залòмовжелязкуйте ниви, Ивìловствòнуата кошàра, Канèлювнèдева сая, Кìшиновгòргюйчинта кишиà, Лаковнèтровия чайрь, Лòчовтанòсуа нива, Нìклювтòнюв кайнàк, Мòрчовпòлюто дòрвò, Младìновкìрюйте ниви* и пр. Успоредно срещаме и топоними с по-честотния за останалите райони модел без инверсия в словоредата, тип „*Славкиревите*“: *Апòстоливòнуата бахча, Атанòсивòнова нива, Атанòсарìнуата гермòя, Атанòславуйте ниви, Бòнюкòлюата сая, Вангèлицèрюата нива, Господìнапòстолуйте лозòя, Господìнгìчуйте ниви, Господìнне-*

дълъкуата нива, Гдочогѣргювя чанлѣк, Гдочодѣмова дѣб, Гдочоддѣрбуата нива, Гдочоенѣвата нива, Гдочопау̀нуата нива, Гдочорѣдоата, Гдочотѣлюата махлѣ, Гдочотдшуйте ниви, Гдочотѣнчовия клѣнница, Гдочотѣнчуйте ниви, Гдочоѣнчуата нива, Грдзюгосподѣновта корѣя..., сред които също съдържат редки ЛИ: Ддбчогѣнчуия клѣденец, Кѣшкотанѣзовия бурунѣ, Лѣлѣннѣкуйте ниви. Единично е регистрираното трикомпонентно РИ, разширено с Прз., в топонима *Завалѣнтддорметдхуата нива*.

От андроним са РИ в топонимите *Дѣмуйчанвѣльчуй ниви, Кдѣйчинивѣнова бряст, Рѣдѣйчандинюите ниви*.

От Прз. по матроним е единичното *Гѣнингѣргюата нива*.

2.2.В топонимията на Елховско¹¹, като се абстрахираме от различния начин на писане (разделно, слято и полуслято), откриваме същите модели РИ:

От типа „*Петровниковите*“: *Гардѣжев Петров кладенец* (до двора на Петър Гардѣжев), *Делев Ангеловия долап, Диманоловото кладенче* (кладенче до нивата на Манол Димов – със стягане от **Димовманоловото*), *Димитровдинковата къшла, Добрев Георгиевите* (махала), *Дойчев Георгиевите ниви* (ниви на Георги Дойчев), *Драѣжев-Ивановите брестлета, Зафировмильовата къща, Кавръков Петров парцел, Кольоивановия кладенец* (направен от Иван Колев), *Кръстев Янчовата нива, Мечовдодевата кашла* (там била кошарата на Мечеви), *Минчов Георгиева корѣя, Цинговпеневата къшла* (кошарата на Петко Цингов).

По-честотни в околията са топонимите от конструкции без инверсия в словорѣда на мотивиращия съставен антропоним от типа „*Славкиревите*“: *Дучигѣргѣвовото кладенче, Даниянчевото кладенче, Дѣнюянчовата чешма, Желомитевата Тунджа* (била собственост на Жельо Митевия род), *Жельо Коловия кладенец, Илиястояновата чешма, Ильомитѣвовото кладенче, Кръстѣжсековите върби* (на Кръстѣ Жеков) и пр.

От андроним: *Гъркининтодоров кладенец* (= *Гъркинтодоров кладенец*).

2.3.В Тополовградско¹² топонимите от съставни антропоними са изключително малко, всички от типа „*Славкиревите*“: *Бан*

Пётрово кладенче (стегнато от *Бано Пётрово, срв. *Дилдѝмовите къщи* от Р Делѝдѝмови), *Вълкан Илѝевото кладенче*, *Гѣрги Дѣчов ђрех*, *Димѝтър Пѣтров кладенец*, *Костажѣльова гѡл*, *Костойнов кла/д/енец* (с хаплогология на *-та-* и последваща контракция *сс→с* от **Костастоянов*), *Мѝнчо Мѝховото кладенче*, *Обрѣшко Ивановото* (пладнище), *Рѹсчо Ивановото кладенче*, *Рѹсѡ Мѝльовото кладенче*, *Танѡ Димѝтровото кладенче*, *Янкарѣзин камѣк* (от **Янко Рѣза* – падежна форма на ЛИ *Янко* и изч. ЛИ *Реза* (Лалчев, 237, привежда паралелни формации с изч. име: СелИ *Рѣзови*, МИ *Рѣзковата воденѝца* и др.)). Последното име ни подсказва, че една от важните предпоставки за петрифициране на контаминираните синтактични конструкции е архаизирането на някой от съставните елементи.

2.4. В Ямболско¹³ топоними със съставни антропоними от ЛИ и РИ или ФИ (тип „*Славкиревите*“) са *Брайко-Стояновата келема* (на *Брайко Стоянов*), *Минчо-Драгиевия бряст*, *Петър-Андреева мелница*, *Петър-Кольовото кладенче*, *Петър-Минковата чешма*, *Петър-Русевия кладенец*, *Стати-Теньовия кайнак*, *Стоян-Кольовите могили*, *Тодор-Станчовата могила*, *Тодор-Тачови ниви*, *Тотю-Господинова чешма*, *Тотю-Димовите могили*, а с инверсия в словорѣда на съставния антропоним (тип „*Петровниковите*“) са *Джеджев-Петрова нива* (на *Петър Джеджев*), *Коста-Петков-Стоева чешма* (на *Коста Петков Стоев*), *Ников-Тонево пладнище*, *Попов-Цонѡв баир*, *Сѣбев-Желев кривул* (на *Жельо Сѣбев*).

2.5. В селищните бележки ва монографията за Чирпанско¹⁴ са регистрирани много РИ, образувани от различни по характер синтактични конструкции. От типа „*Петровниковите*“ са: *Мичов-Танкови*, *Пенков-Иванови*, *Ганев-Матковите*, *Манев-Вѣтевите*, *Пенчов-Аврамовите*, *Фильов-Кунчовите*, *Димов Мѝтьовите*, *Аврамов-Кольовите*, *Момков Димитровите*, *Райнов Петровите*, *Пейчев Радѡвите*, *Сивинѡв Митровите*, *Грудѡ-Нешковите* 63; *Гонев-Недкови*, *Кѣнев-Стойновите*, *Костѡв-Пеевите*, *Попѡв Видѡвите*, *Паниванѡвите* (със стягане *и-и* от **Панииванѡвите*), успорѣдно с типа „*Славкиревите*“: *Бано-Стойнови*, *Бою-Иванови*; *Гено-Иванчѡвите*, *Иванчѡ Геновите*, *Манѡ Стойковите*, *Пейѡ Славѡви-*

те, *Енчо-Стоиловите*; *Ангел-Славовите*; *Стоян-Генчовите*, *Саво-Желевите*, *Иван Тончевите*, *Слави Петровите*, *Минчо Славовите*. Наличието им в селищните бележки създава очакване за по-висока честотност на топоними, мотивирани от тях, но броят им е доста ограничен: *Ганиванчова гьол*, *Манигенчовата поляна*, *Ганчи Иванови саи*, *Денчи Бинови ниви*, *Калчо Стоянов гьол*, *Панко Иванова шума*, *Русен Атанасова воденица*, и от РИ с инверсия в словоредата *Вачов Гьоргьовата воденица*, *Костов Пеевата уденица*, *Обрешкова Славьова сая*, *Тачов Ганчов кладенец*.

От андроними: *Иванчен Стоюви саи*, както и РИ *Димитричън Ганчовите*.

2.6. В Първомайско¹⁵ от този модел (тип „*Петровниковите*“) е само *Боевпеткови върби*, възм. и *Найдьоввълчовата махла* (с контракция *вв*→*в* от **Найдьоввълчовата*, подсказана от предходния топоним).

2.7. В Казанлъшко¹⁶ топоними от този модел РИ (тип „*Славкиревите*“) са: *Доньо Рувата воденица*, *Кдста Ивановия дсен*, *Марин Гешовата (Марингешовата) круша* (по РИ *Гешови*), *Марин Кдльовите ливади* (на Кольо Маринчето), *Митьо Миневата чешма*, *Момчо-Вълчевия вьсен*, *Недълчовчин Петрова геран*, *Нейко Андреевите орехи*, *Нено Михалевата нива*, *Пеньоцвятковската могойла* (на Пеньо Цвятков Чернев), *Райчо Филиповия кладенец* (на Райчо Филипов), *Стёфан Ивановата баичийа*. С инверсия в словоредата на компонентите (тип „*Петровниковите*“) е РИ само в МИ *Радев Кдлевата кошара* (пояснено като кошара на Кольо Радев), а от матроним е *Стдйкин-Кдльовата баичийа* (на Стойкин Кольо – по матроним от ЛИ Стойка).

Приведеният топонимен материал е предимно от Югоизточна България и Тракия, за да се уплътни информацията от резгледаните краеведски изследвания и ареалът на имена като *Петърнейчев*. Очевидно това и подобните му ФИ са от РИ от типа „*Славкиревите*“ – по-честотен модел в целия регион, отколкото „*Петровниковите*“. Последният има за основа назоваване на лицата в живата реч от типа „*Кириов Ванчо*“ – с инверсия на двата компонента, и вероятно е териториално ограничен, по-специфичен за Югоизточна България и

специално за Хасковско и Харманлийско, но се среща и в топонимията на съседните региони. Наличието му в диаспората на българите в Украйна, които са в голямата си част преселници от Източна България, подсказва някогашно наличие на по-широк ареал, включително в Северна България, но уточняването му е възможно въз основа на повече проучвания. Надежден източник на информация освен краеведските публикации са топонимичните изследвания и съхранените до наши дни, но още непроучени родови имена, за които в архива на ЦБО има не малко материали на хартиен носител.

3. ФИ от типа *Петърнейчев* като изследователски проблем. Докато изясняването на въпроса за появата на двукомпонентни ФИ от два антропонима не създава особени проблеми, въпреки наличието на няколко типа, многообразието от лексеми и морфонологичните промени в процеса на употребата им, то откриването им в словника на ФИ може да бъде доста проблемно. Например:

Вендославов – може да е от *Вендо* и *Слав*, но по-вероятно е от ЛИ *Вендослав*, каквото имаме у Ковачев¹⁷ рег. от 1920 г., макар и само с 2 употреби.

Анговчиков(а) – 1944, 5 (м 3, ж 2), Бл 1, Пд 4, както и вероятният му редуциран вариант *Ангувчиков(а)* – 1922, 6 (М:3,Ж:3), Бл 6. От **Ангов Чико* или от някакво Прз на основата на ЛИ *Анго*?

Колѐнкоев – (Илчев, 265), Кз, Сщ. – от *Кулинкоев*, но има очевидна грешка в данните, защото препратката води към *Кулинкѐв* – Илчев, 283. От *Кулин Койо*, Койо, син на Кула. Кз. Ако акцентът на *Колѐнкоев* е вярно поставен, то по-скоро имаме изходно МЛИ *Колѐн*, а не прилагателно *Кѹлин*.

Проблемно може да бъде тълкуването на *Адриванов*, *Ангелилова*, *Андретилова*, *Антипешев*, *Антисиянов*, *Антоналавичев*, *Бандоков*, *Баничотов*, *Бориспасов*, *Велвелпанов*, *Велединов*, *Веленгоров*, *Великичев*, *Велкошанов* / *Велкушанов*, *Венчилов*, *Вердинов*, *Колмичев*, *Кочминеv*, *Моцофърцова*, *Муроргаева*, *Пантовичева*, *Севладов*, *Христаминов*, *Чоромортова* и пр. По правило те са възникнали преди повече от век и през ХХ век са регистрирани с единична употреба. Някои от тях могат да бъдат наследници на редки или единични сложни ЛИ, които не са влезли в никой от издаваните речници. Това

донякъде е преодолимо препятствие, ако базата данни на ЛИ бъде допълнена с данните от разпечатките за ЛИ до 1980 г., които проф. Н. Ковачев е оставил. Разполагаме с още множество данни за имената от отминали епохи, които са на хартиен носител, и една от приоритетните задачи на ЦБО трябва да бъде електронната им обработка.

Когато търсим отговор на антропонимни загадки за имена от анализирания тип, трябва да отчитаме възможността те да са претърпели значителни морфонологични промени при сливането на две основи – стягане (контракция), хаплогология и др.

Обобщение:

В резултат на направения преглед на извори от различно естество можем да направим следните обобщени изводи:

1. Интересуващото ни ФИ *Петърнейчев* е образувано не от сливането на бащино и фамилно име, а от родово име. Днес то наистина е реликтно, защото някогашните РИ от този тип не са съхранени като фамилни имена.

2. Изходното родово име **Петърнейчевите* е контаминация от двата компонента, с които е именуван основателят на рода – лично и бащино име (респ. фамилно или по-старо едноосновно родово име).

3. Моделът на това РИ, условно наречен в изследването „тип *Славкиревите*“, е по-честотен и за Тракия и Югоизточна България от модела „*Петровниковите*“ – с инверсия в словоредата на двата съставляващи компонента. Последният е особено честотен в Хасковско и Харманлийско, но данните от именуването на българите в Приазовието подсказват архаичност и възможност за някогашно по-широко разпространение и в Централна и Североизточна България.

4. Родовото име може да съдържа не бащиното име на родоначалника, а прякора или прозвището, с което е познат. В редки случаи то е образувано от андроним или матроним – когато жената поема функциите на глава на домакинството.

5. Родовото име изчезва, когато липсват наследници от мъжки пол, които според патриархалната традиция са естествените наследници на рода.

6. Родовото име се клонира или се заменя с ново, когато родът стане многолюден и то вече не може да изпълнява пълноценно

основната си функция. Повторяемостта на едни и същи ЛИ на наследниците в рода поради традициите на именуване (с името на дядото) предполага и обозначаване на наследниците на всеки нов клон от следващото поколение с ново име или комбинация от имена (вж. *Приложенията*).

7. Една от важните предпоставки за петрифициране на контаминираните синтактични конструкции, от които са създадени РИ, са фонетичните и морфонологични промени (стягане, хаплоглогия, асимилация, дисимилация) и архаизирането на някой от съставните елементи. Срв. *Панивановите, Костоянов, Янкарезини, Дербануви*.

Открояването на всеки модел имена и неговите подтипове е особено важно, когато изследваме произхода на имената. В този смисъл се надявам, че настоящото изследване е още една малка стъпка към успешното решаване на етимологията на някои проблемни имена.

БЕЛЕЖКИ

¹Мария Ангелова-Атанасова, *Изчезнали и редки фамилни имена от края на XIX и началото на XX в.* (Доклад на Кръгла маса в чест на 100-годишнината от рождението на проф. Н. П. Ковачев, VTU, 2019 г.).

[¹Maria Angelova-Atanasova, *Izchezneli i redki familni imena ot kraya na XIX i nachaloto na NN v.* (Doklad na Kragla masa v chest na 100-godishninata ot rozhdenieto na prof. N. P. Kovachev, VTU, 2019 g.).]

²Мария Ангелова-Атанасова, Соня Симова, *Общ поглед върху словообразователната специфика на българските фамилни имена*. В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 4, Башини, родови, фамилни имена, прякори и прозвища у българите. В. Търново, 1999, Изд. на VTU, с. 69–88.

[²Maria Angelova-Atanasova, Sonya Semova, *Obsht pogled varhu slovoobrazovatelnata spetsifika na balgarskite familni imena*. V: *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*, t. 4, *Bashtini, rodovi, familni imena, pryakori i prozvishta u balgarite*. V. Tarnovo, 1999, Izd. na VTU, s. 69–88.]

³Мария Ангелова-Атанасова, *Фамилното име на българката*. // 12. Slovenská onomastická konferencia a 6. seminár “Onomastika a škola”, Prešov 25–26. októbra 1995, Prešov, с. 157–162; *Съвременни тенденции в именуването на българите*. // Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и славистиката, Международен летен семинар по български

- език и култура, т. 8, ВТУ, Велико Търново, 2002, с. 78–85; *Между традицията и модата. (Именуването на българите в края на ХХ век)* – В: Граматика и семантика. Научни изследвания в чест на проф. дфн Станьо Георгиев по случай неговата 80-годишнина., В. Търново, 2010, 305–314.
- [³Maria Angelova-Atanasova, Familното ime na balgarkata. // 12. Slovenska onomasticka konferencia a 6. seminbr “Onomastika a skola”, Presov 25–26. oktobra 1995, Presov, s. 157–162; Savremenni tendentsii v imenuvaneto na balgarite. // Balgaristichni prouchvania. Aktualni problemi na balgaristikata i slavistikata, Mezhdunaroden leten seminar po balgarski ezik i kultura, t. 8, VTU, Veliko Tarnovo, 2002, s. 78–85; Mezhduraditsiyata i modata. (Imenuvaneto na balgarite v kraia na ХН век) – V: Gramatika i semantika. Nauchni izsledvania v chest na prof. dfn Stanyo Georgiev po sluchay negovata 80-godishnina., V. Tarnovo, 2010, 305–314.]
- [⁴Стефан Илчев, *Речник на личните и фамилни имена на българите*, Изд. на БАН, С, 1969, 626 с.
- [⁴Stefan Ilchev, Rechnik na lichnite i familni imena na balgarite, Izd. na BAN, S, 1969, 626 s.]
- [⁵Мария Ангелова-Атанасова, *Към словообразователната специфика на фамилните имена във Велико Търново през 1946 г.* // Oratio vitae simulacrum (Словото е отражение на живота). Сборник научни изследвания в чест на 65-годишнината на проф. д-р Христина Станева. Универс. изд. „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново, 2009, с. 212–220.
- [⁵Maria Angelova-Atanasova, Kam slovoobrazovatelната spetsifika na familnite imena vav Veliko Tarnovo prez 1946 g. // Oratio vitae simulacrum (Slovoto e otzrazhenie na zhivota). Sbornik nauchni izsledvania v chest na 65-godishninata na prof. d-r Hristina Staneva. Univers. izd. „Sv. sv. Kiril i Metodiy”, Veliko Tarnovo, 2009, s. 212–220.]
- [⁶Вълко Грозев, *Възречени. Сусамските родове*. Изд. „МАК-П“, Хасково, 1999, 319 с.
- [⁶Valko Grozev, Vazrecheni. Susamskite rodove. Izd. „МАК-Р“, Haskovo, 1999, 319 s.]
- [⁷Менча Жечева, *Родови, фамилни и прякори имена в Провадийско*: В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 4, Изд. ВТУ, В. Търново, 1999, 123–126; *Дългопол – дърен и млад*. Изд. „Славена“, Варна, 1999, 13–17.
- [⁷Mencha Zhecheva, Rodovi, familni i pryakori imena v Provadiysko: V: Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika, t. 4, Izd. VTU, V. Tarnovo,

1999, 123–126; Dalgopol – dreven i mlad. Izd. „Slavena“, Varna, 1999, 13–17.]

⁸Анна Михина, *Антропонимия болгарской диаспоры Северного Приазовья*, Унив. Изд. „Св.св. Кирил и Методий“, В. Търново, 2014, 606 с.

[⁸Anna Mihina, *Antroponimia bolgarskoy diapor? Severnogo Priazovyya*, Univ. Izd. „Sv.sv. Kiril i Metodiy“, V. Tarnovo, 2014, 606 s.]

⁹Анна Михина, цит. съч.

[⁹Anna Mihina, tsit. sach.]

¹⁰Румяна Кокаличева, *Местните имена в Харманлийско*, Велико Търново, изд. „Фабер“, 2011, 696 с.

[¹⁰Rumyana Kokalicheva, *Mestnite imena v Harmanliysko*, Veliko Tarnovo, izd. „Faber“, 2011, 696 s.]

¹¹Таня и Захари Мишеви, *Местните имена в Елховско*, Велико Търново, изд. „Астарта“, 2013, 320 с.

[¹¹Tanya i Zahari Mishevi, *Mestnite imena v Elhovsko*, Veliko Tarnovo, izd. „Astarta“, 2013, 320 s.]

¹²Драгомир Лалчев, *Местните имена в Тополовградско*, Велико Търново, изд. „Фабер“, 2010, 272 с.

[¹²Dragomir Lalchev, *Mestnite imena v Topolovgradsko*, Veliko Tarnovo, izd. „Faber“, 2010, 272 s.]

¹³Анастасия Петрова, Добрина Берова, *Топонимията на Ямболско*, Велико Търново, изд. „Астарта“, 2013, 500 с.

[¹³Anastasia Petrova, Dobrina Berova, *Toponimiyata na Yambolsko*, Veliko Tarnovo, izd. „Astarta“, 2013, 500 s.]

¹⁴Неда Павлова, *Топонимията на Чирпанско*. Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“, С, 2005, 406 с.

[¹⁴Neda Pavlova, *Toponimiyata na Chirpansko*. Univ. Izd. „Sv. Kliment Ohridski“, S, 2005, 406 s.]

¹⁵Иван Дуриданов, *Топонимията на Първомайска околия*, Год. На СУ „Климент Охридски“, Филологически факултет, 52, 1958 г., № 2, с. 1–200.

[¹⁵Ivan Duridanov, *Toponimiyata na Parvomayska okolia*, God. Na SU „Kliment Ohridski“, Filologicheski fakultet, 52, 1958 g., ? 2, s. 1–200.]

¹⁶Цанка Константинова, *Топонимията на Казанлъшко*, Унив. Изд. „Св.св. Кирил и Методий“, В. Търново, 2008, 939 с.

[¹⁶Tsanka Konstantinova, *Toponimiyata na Kazanlashko*, Univ. Izd. „Sv.sv. Kiril i Metodiy“, V. Tarnovo, 2008, 939 s.]

¹⁷Николай Ковачев, *Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*. В. Търново, 1995 г., 620 с.

[¹⁷Nikolay Kovachev, Chestotno-etimologichen rechnik na lichnite imena v savremennata balgarska antroponimia. V. Tarnovo, 1995 g., 620 s.]

СЪКРАЩЕНИЯ

БИ – бащино име/бащини имена

ЖЛИ – женско лично име

ЛИ – лично име/лични имена

МИ – местно име/местни имена

МЛИ – мъжко лично име

Пр. – прякор/прякори

Прз. – прозвище/прозвища

Р - род

РИ – родово име/родови имена

РПр. – родов прякор/родови прякори

ФИ – фамилно име/фамилни имена

Съкращения на географски имена

Бл – Благоевградска област

Кз - Казанлъшко

Пд – Пловдивска област

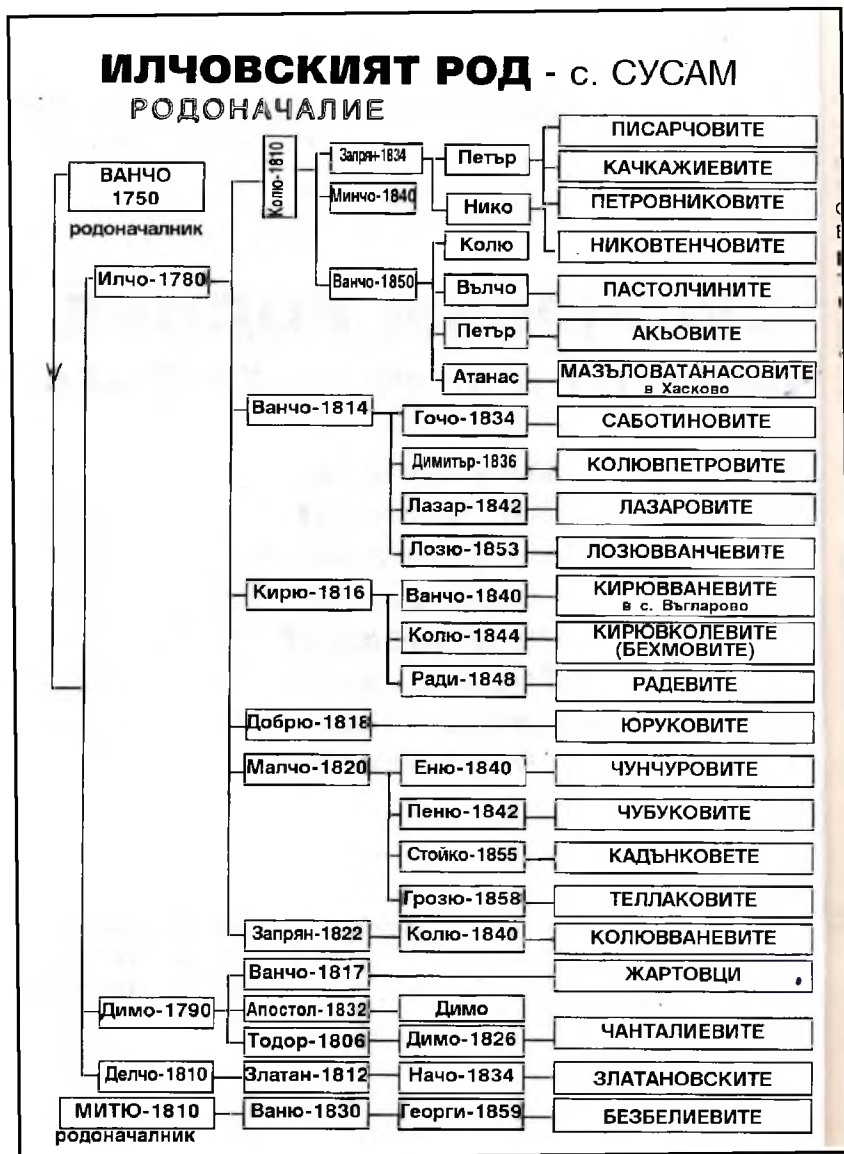
Сф – Софийска област

СфО – София окръг

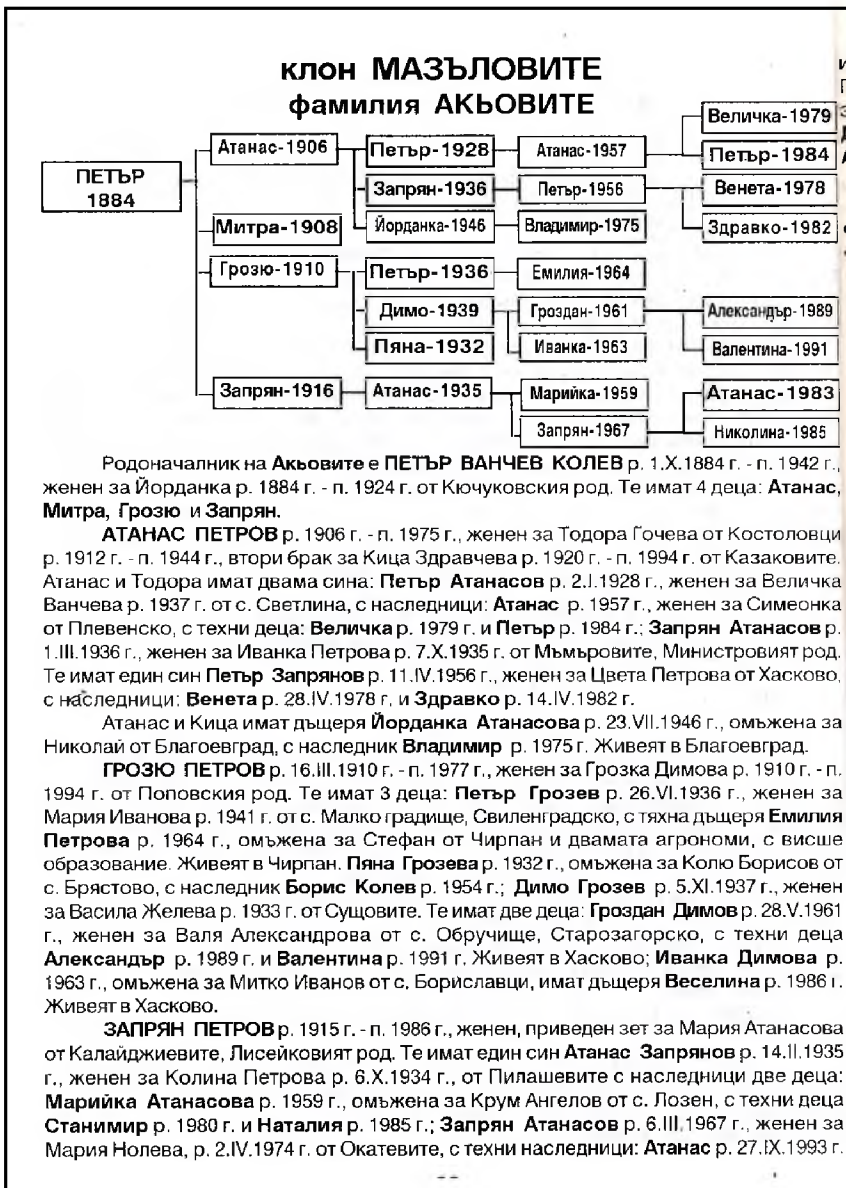
Сщ - Свищовско

Чужб. - чужбина

Приложение 1а. Графично представяне на Илчовския род

Приложение 16. Страница от данните за род Мазъловите

Приложение 2. Илчовският род – клонове и техните фамилии

Илчовският род – родоначалник Ваню Илчев (р. около 1750 г.).

Клонове:

1. Клон **Мазъловите**. Родоначалник Кольо (р. около 1810 г.).

Фамилии:

Писарчовите – родоначалник Йордан Петров (1876), но името на фамилията е свързана с името на сина му Христоз **Писарчето** (1908), известен с краснописа си дългогодишен писар;

Качкажиевите – родоначалник Запрян Петров (1878), а името на фамилията е свързано Прз ***Качкаджията** на сина му Петър Запрян (1905) – „изявен майстор бъчвар“;

Петровниковите – родоначалник Нико Петров (1891);

Никовтенчевите – родоначалник Нико Запрян (1852), а името на фамилията е свързана с името на сина му **Тенчо Ников** (1889);

Пастолчините – родоначалник Вълчо Ванчев (1881-1913), а името на фамилията е свързана с андронима ***Пастолица** на съпругата му Елена Грозева (1883), която след ранната му смърт се омъжила за **Пастол**.

Акъвите – родоначалник Атанас Ванчев Колев (1870).

Мазъловатанасовите – родоначалник е Атанас Ванчев Колев (1870) = Атанас В. Мазълов. Има 8 деца от два брака и авторът подчертава, че всичките му деца, „доведени, заварени и природени... носят прякорното име **Мазълови**“. (Според КА това ФИ е рег. през 1897 г. и през ХХ в. се носи от 228 човека - 202 в ЮЗБ, 25 в ЮИБ и 1 в чужбина).

2. Клон **Съботиновите** – родоначалник е Гочо Ванчев (1834), но фамилията според автора е от името на сина му **Съботин** Гочев (1858).

Фамилии:

Съботиновите – от името **Съботин**, което периодично се подновява в рода по името на предци (1858, 1907, 1936, 1957).

Родоначалник на следващите 3 фамилии от клон **Съботинови** е Кольо Гочев (1854).

Челековите – родоначалник е Найдю Гочев (1901), с Пр **Челеке**.

Мазъловтенчовите – родоначалник е Тенчо Гочев (1906) -
Лазаровтенчовите – родоначалник е Лазар Колев – 1878;

3. Клон **Колювпетровите** – родоначалник е Димитър Анчев (1836). Името от името на внука му Петър Колев (1883) - единствен мъжки наследник от това поколение.

4. Клон **Лазаровите** – родоначалник е Лазар Ванчев (1840).

Фамилии:

Мечковите – от името на Тодор Мечков - втори съпруг на вдовицата на внука му (Грозю Делчев Лазаров – 1882).

Лазаровмарковите – от името на сина Марко Лазаров (1871).

Лазароввълковите – от името на сина Вълко Лазаров (1875).

5. Клон **Лозювванчевите** – родоначалник е Колю Ванчев Илчев (1853). Името от това на първородния син – Ванчо Лозев (1873).

6. Клон **Кириуволевитите** – родоначалник е Никола (Колю) Кирев (1844).

Фамилии:

Киревваневите – родоначалник е внукът Кириу Ванев (1868)

Караманахиловите – родоначалник е Манахил Иванов – *Карата* (1880)

Кеховколевитите – родоначалник е Кириу Колев (1871)

Колевваневите – родоначалник е Ваню Колев (1878).

Колювлазаровите (Златановци втори) – родоначалник е Лазар Колев Кирев (1883), приведен зет в Златановския род, откъдето и второто име на фамилията.

Николовите – родоначалник е Никола Колев (1890).

Радичевите – родоначалник е Радич Колев (1894).

7. Клон **Радевите** – родоначалник е Ваню Радев (1870).

Фамилии:

Радевкиревите – родоначалник е Кириу Радев (1868).

Радевваневите – родоначалник е Ваню Радев (1872).

Радевдимовите – родоначалник е Димо Радев Киров (1897).

Колевваневите – родоначалник е Колю Запрянов (1840).

8. Клон **Юруковите** – родоначалник е Добрю Юруков (около 1815).

фамилия **Чунчуровите** – родоначалник е Еню Малчев (1844).

9. Клон **Чубуковите** – родоначалник е Пеню Филев (1842).

10. Клон **Кадънковите** – родоначалник е Стойко Малчев (1855).

Фамилии:

Кадънковенювите – родоначалник е Еню Стойков .(1869).

Кадънковгрозювите – родоначалник е Грозю Стойков (1873).

Теллаковите – родоначалник е Грозю Малчев (1858).

11. Клон **Жартовци** – родоначалник е Димо Жартов (1780).

Фамилии:

Добревванчевите – родоначалник е Ванчо Димов (1817).

Чанталиевите – родоначалник е Тодю димов Жартов (1826).

12. Клон **Златановият род (Ружовите)** – родоначалник е Златан Делчев (1812).

13. Клон **Безбелиевите** – родоначалник е Митю Ванев (1790).